

Plexin formált festékfoltok

Ernszt András és Somody Péter tárlata

LÓSKA LAJOS

Molnár Ani Galéria, 2018. X. 26. – 2019. I. 5.

Két Pécsett

élő és dolgozó
nonfiguratív festő,
Ernszt András és

Somody Péter zömmel

az idén készült munkái láthatók

késő ősztől tél derekáig a Molnár Ani Galériában.

A termet járva az járt a fejemben, hogy miért van, hogy a síkgeometrikus, hard edge irányzatok a múlt század 70-es éveitől kezdve (Bak Imre, Nádler István), – az újfestészet évtizedétől eltekintve – mindig is jelen voltak és vannak a magyar festészetben. Sőt napjainkban ismét reneszánszukat élik a népes, több generáción átívelő (Konok Tamás, Jovánovics Tamás) OSAS művészcsoporthoz tartozó műveiből. Ezzel szemben az organikus-nonfiguratív festők műveivel kevesebbet találkozunk, pedig ennek az irányzatnak is jelentős hagyományai vannak a múlt század 40-es éveitől napjainkig, gondoljunk csak Lossonczy Tamás, Gyarmathy Tihamér, Vaszkó Erzsébet, Hortobágyi Endre, Keserü Ilona művészetére, továbbá az őket követőkre, az 1980-as évek elején induló és jelenleg is aktívan tevékenykedő Bullás József és Bernát Andrásra. Végül, de nem utolsó sorban, itt vannak írásom főszereplői, a 90-es években pályára kerülő Somody Péter (akinek az idén tavasszal retrospektív tárlatát láthattuk a Paksi Képtárban), valamint Ernszt András.

Nem véletlenül említettem elsősorban azokat a művészeket, akik a látványt absztrahálva jutottak el az autonóm formákig, ugyanis ezt az utat járta be Somody Péter, de a tőle tíz esztendővel fiatalabb Ernszt is. Kezdjük Ernszt Andrással, mivel az ő kifejezőmódjára hatottak legközvetlenebbül a természet formái, konkrétan a dúsan burjánzó növények világa. Ha organikus indíttatású absztrakcióról beszélünk, óhatatlanul is eszünkben jutnak a jeles műkritikus, Kállai Ernő bioromantikáról szóló sorai, amely szerinte „mélyen koncentrált bepillantást enged, a természet lényegébe”¹ vagy a mikroszkopikus formákról, a „természet rejtett arcáról” szóló írásai. Ernszt András szőnyegmintákra emlékeztető, rétegesen, majdhogynem plasztikusan kialakított motívumai ugyanakkor közvetlenül a látványból lettek elvonva, tehát eltérnek a Kállai által megfogalmazottaktól. Képei ezért egyrészt direkttebbek, másrészt dekoratívabbak a jeles műkritikus által említett példáknál. A jelen kiállításon láthatóktól korábbi, ezredforduló utáni munkái, például a *Méteres füves kép I.* (2006) vagy az *Eltakart felhők között* (2008) olyan ábrázolások, amelyeken a különböző körmotívumokat elborítja a fölöttük hullámzó fűszálakra vagy

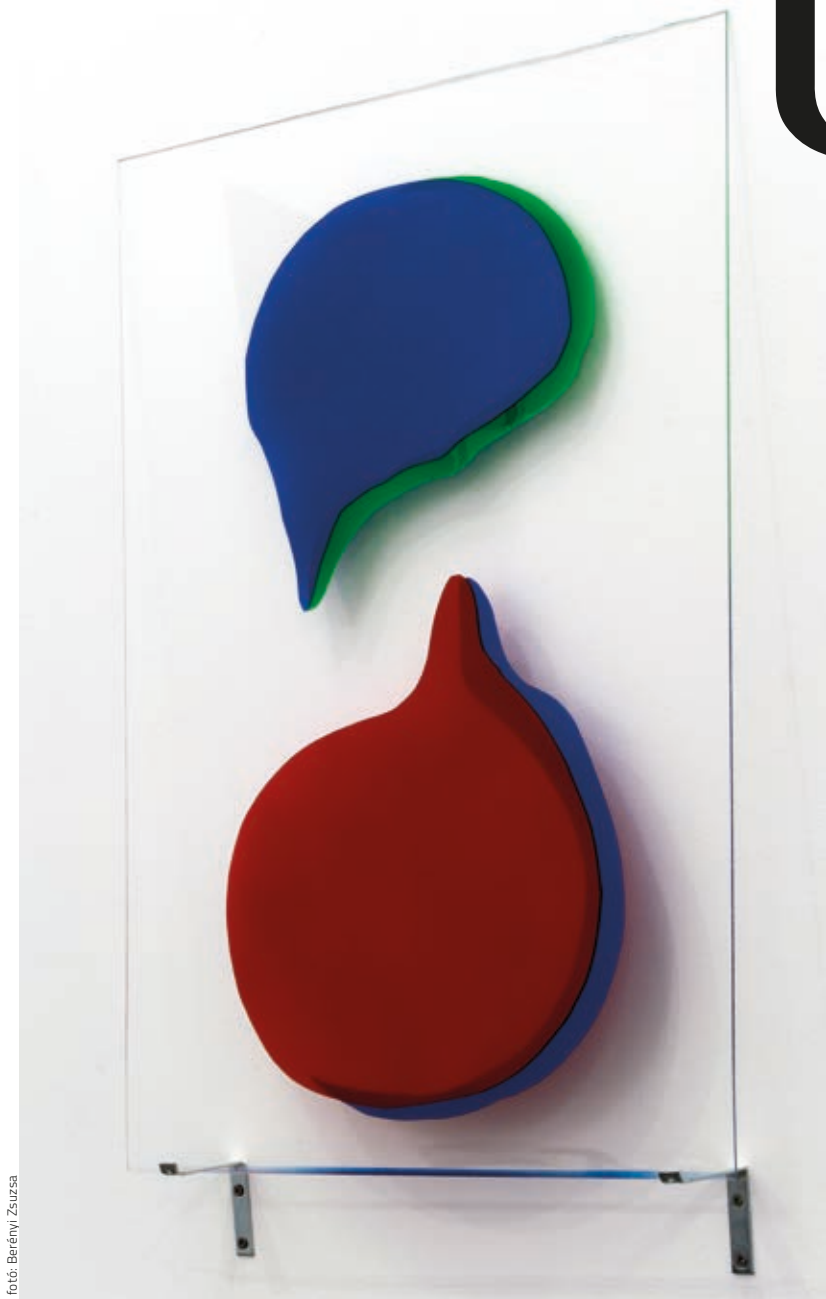

foto: Berényi Zsuzsa

SOMODY PÉTER: *Szóbuborék*, 2018, akrillak, plexi, 55×40 cm

fotó: Berényi Zsuzsa

ERNSZT ANDRÁS: *Fátyol*, 2018, akril, vászon, 100×120 cm

fonalakra emlékeztető, lebegő festékcsíkok. Ugyancsak ezekkel rokonok a már-már tapétaszerű levél- és virágszőnyeg megjelölt képek (*Levélfolyam*, 2009, *Részlet egy reggeli kertből*, 2009). Az ilyen és ehhez hasonló, egyszerre direkt, mégis sejtelmes, növényi struktúrákat imitáló alakzatok határozzák meg Ernő műveinek hangulatát egészen az évtized végéig. Az előzményekre azért utaltam, mert hozzájuk képest mások, elvontabbak, keményebbek és töredezettenek a legújabb, 2018-ban készült alkotások.

Ha röviden jellemezni akarjuk őket, azt mondhatjuk róluk, hogy különböző látványelemekre utalnak, rétegelt, hasadozott formákból épülnek fel, amelyeknek színvilága és részletei nagyon áttételesen, de megidéznek a

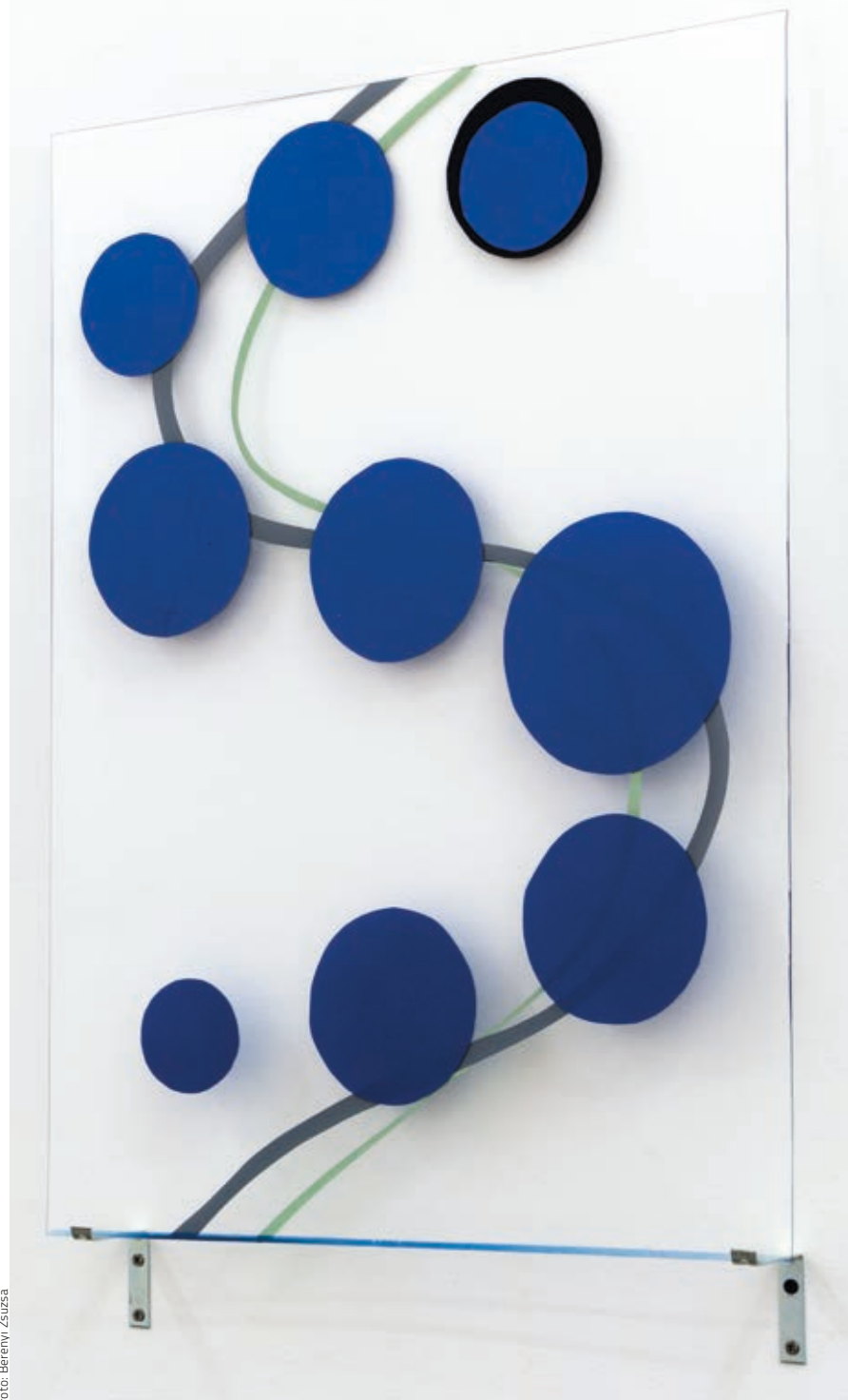
fotó: Berényi Zsuzsa

ERNSZT ANDRÁS: *Áttetsző III.*, 2018, akril, szitanyomat, vászon, 50×50 cm

látványból szublimált természeti elemeket, a füveket, virágokat, ágakat, fatörzseket. A *Fátyol* (2018) című festmény piros, fehér, kék motívumaiból például, noha első pillantásra teljesen absztraktnak tűnnek, levélszőnyeg sejlik fel. Hasonló redukció eredménye a lombokra utaló *Zöld* (2018) című vászon is. Az új képeken gyakori a motívumismétlés, és mint ahogy a nyitott műveknél megtörténik, azok a vakkereten túl is folytathatók lennének.

Somody Péter már az ezredfordulós festményein is autonóm absztrakt alakzatokat hozott létre, mintegy követve a nonfiguratív művészet egyik úttörőjének, Vaszilij Kandinszkijnek a kijelentését, hogy az absztrakt festő nem formákat másol, hanem új formákat teremt. Az ezredfordulón a művész a „konkrét” festészet felé éppen úgy közelített (*Bamba*, 1994, *Nagy seb*, 1999), mint ahogy a minimal vagy a foltfestészet felé. Mindenekelőtt a matéria és a felület foglalkoztatja. 2000 és 2010 között egyik kulcsmotívuma a majdhogynem homogén háttér előtt megjelenő csepp vagy elvont fejforma volt (*Barna fej I–III.*, 2002). Találkozhatunk továbbá különböző amorf foltokkal, festékcsoportásokkal, sőt színes csíkokkal is az akkoriban készített képein. 2010 után aztán meghatározóvá válik művein a rácsszerkezet (*Látványrács*, 2013). Ezzel szemben a *Tér-háló* (2013) című sorozatát a raszterháló szétfolyó amorf alakok uralják. E zömmel akrillal vászonra festett munkák mellett új anyaggal és festésmóddal is kísérletezik: a csorgatásos technikával. Úgy dolgozik, hogy a vízszintesen tartott plexilapra színes akrillakkot önt, és ezt a méz állagú, sűrű masszát mozgatva formálja meg a spontánul szétterülő alakzatokat (*Billegető*, 2013). A megoldás hasonlít a Pollock által használt drip painting technikára, csak annál jóval lassabb. Én irányított véletlennek mondanám, és hogy ez a szókapcsolat nem fából vaskarika, azt a plexilapon megfolyt és megszilárdult színes festékfoltok bizonyítják. Így készült csorgatásos műveket láthatunk a Bródy Sándor utcában is, kettő kivételével – akárcsak Ernst András kiállított munkái – az idei esztendőben születtek. A piros-kék *Szöbuborékon* (2018) annyira a formákra koncentrálna a művész, hogy még az alapot is el akarja tüntetni. Ezért használ átlátszó plexilapot olyan hatást érve el ezáltal, mintha a csorgatott formák a levegőben lebegnének. Ugyanígy jött létre az egyszerre légies és dekoratív, sárga, piros és szürke foltokból álló *Virág* (2018). A *Fűzéken* (2018) viszont a plexilapba kört vágott, és e körül a lyuk körül festékfonálra fűzött kör alakú akrillakk foltok lebegnek, a *Tekergőn* (2018) pedig a plexiháttérre nyomtatott rácsszerkezet előtt különböző oválisokat láthatunk.

Befejezésül hadd idézzek Fenyvesi Áronnak a paksi kiállítást méltató katalógusbevezetőjéből: „Sok szempontból pontatlanul járnánk el, ha azt mondanánk Somody festészetére, hogy elvont, hiszen a szó logikáját követve, azt biztosan állíthatjuk, hogy Somody a legtöbb esetben biztosan nem a valóság részeit vonja el és desztillálja művészetté képein, nem

fotó: Berényi Zsuzsa

SOMODY PÉTER: *Mantra*, 2018, akrillak, plexi, 55x40 cm

a valóságot alakítja át saját művészeti céljai elérése érdekében, hanem éppen ellenkezőleg, egy új önálló, önreferens valóságot teremt festményei által.”²

A Molnár Ani Galériában látható bemutató arról győz meg bennünket, hogy bár az organikus nonfiguráció nem olyan népszerű, mint a (neo-) konceptualizmus vagy a geometrikus, esetleg a figurális kifejezőmódok, mégis meghatározó helyet foglal el képzőművészetünkben.

Jegyzetek

- 1 Kállai Ernő: *Művészet veszélyes csillagzat alatt*, Corvina, Budapest, 1981, 151.
- 2 Somody Péter: *Szem szerint*, Paksi Képtár, 2018. II. 16. – 2018. V. 01. (katalógus), 6.